

GROENE GEMEENTE MET LEF

Oplegger

Beleidsnotitie

Beschermwaardige bomen

2019 – 2029

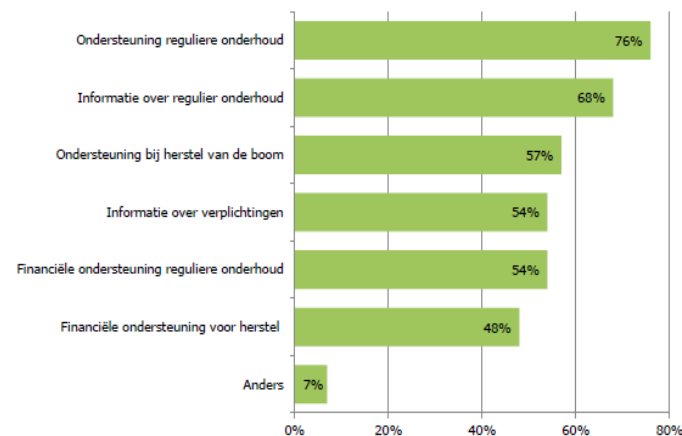
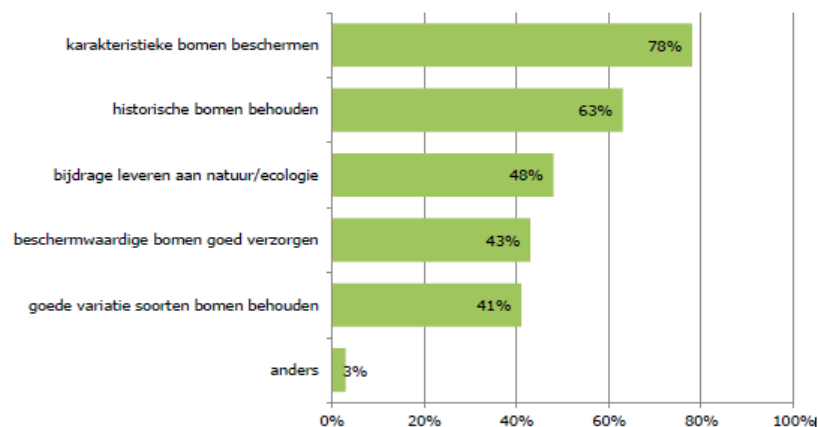
OPLEGGER

BELEIDSNOTITIE BESCHERMWAARDIGE BOMEN

Gemeente Alphen aan den Rijn heeft de ambitie bomenstad te zijn. Elke boom heeft een functie voor de leefomgeving en is daarom belangrijk. De beschermwaardige bomen vormen de 'top' van het bomenbestand. Samen met de nieuw geïntroduceerde potentieel beschermwaardige bomen zijn zij de 'groene kroonjuwelen' van de gemeente.

Uit de raadpleging onder zo'n 1490 inwoners van Gemeente Alphen aan den Rijn in 2019, over het nieuwe beschermwaardige bomenbeleid, gaf 94% aan het belangrijk te vinden dat bepaalde bomen de status beschermwaardig krijgen. De belangrijkste redenen om (potentieel) beschermwaardige bomen aan te wijzen zijn het beschermen van karakteristieke bomen en het behouden van historische bomen.

De gemeente streeft ernaar (potentieel) beschermwaardige bomen zo lang mogelijk te behouden en te beschermen. Het is de ambitie dit bomenbestand, dat bestaat uit zowel gemeentelijke als particuliere bomen, in de toekomst te laten toenemen. Er zijn heldere afspraken, regels en richtlijnen geformuleerd voor de komende 10 jaar. Het beleid voor deze bomen kwam mede tot stand door grote inzet en participatie van de inwoners van onze gemeente!

Deel I: Het belang van het beschermen van bomen

Beschermwaardige bomen zijn markant, herkenbaar en geven identiteit aan een plek. Door hun verschijning, standplaats, leeftijd, bijzondere boomsoort, reden van aanplant of functie, onderscheiden zij zich. Zij dragen positief bij aan onze samenleving, waarbij vooral hun bijdrage aan het voorkomen van klimaatproblematiek en aan de gezondheid van onze inwoners centraal staat.

Deel II: De eigenschappen van beschermwaardige bomen

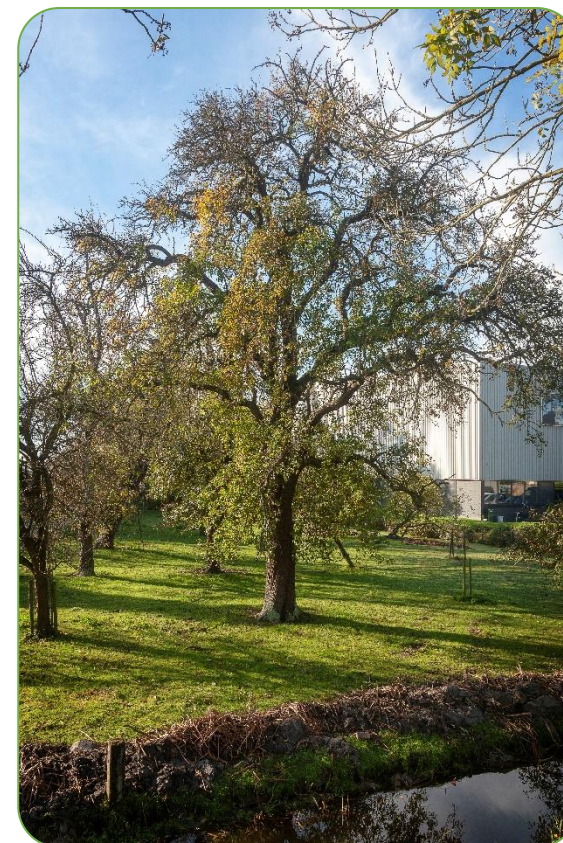
Gemeente Alphen aan den Rijn stelt dat de leeftijd van beschermwaardige bomen minimaal 40 jaar moet zijn. Voor de potentieel beschermwaardige bomen is een minimale leeftijd op 30 jaar vastgesteld. In de enquête die werd uitgezet onder de inwoners is nadrukkelijk nagegaan wat zij naast leeftijd ook belangrijk vinden. Hierbij scoorden in volgorde van belangrijkheid de eigenschappen beeldbepalendheid, zeldzaamheid, natuurwaarde / ecologische waarde, geschiedenis, grootte en zichtbaarheid het hoogst.

Voor potentieel beschermwaardige bomen geldt dat zij nog niet geheel voldoen aan de voorwaarden die worden gesteld aan beschermwaardige bomen maar dat in de lijn der verwachtingen ligt dat zij hieraan gaan voldoen. Ook kunnen bomen zijn aangeplant met de ambitie (potentieel) beschermwaardig.

In het nieuwe beleid kunnen zowel de gemeente als de particulier bomen aanmelden voor het bestand (potentieel) beschermwaardige bomen. Gemeente Alphen aan den Rijn kan zowel op haar eigen grondgebied als op grondgebied van particulieren bomen voorstellen. Particulieren kunnen op eigen grondgebied of op het grondgebied dat in eigendom is van de gemeente bomen voorstellen. Particulieren kunnen ook bezwaar maken tegen het verkrijgen van deze status van bomen op eigen grondgebied.

Wat gaat de gemeente de komende 10 jaar doen?

1. De gemeente streeft ernaar (potentieel) beschermwaardige bomen zo lang mogelijk in goede conditie te behouden.
2. Daarnaast is de ambitie om het aantal (potentieel) beschermwaardige bomen in de gemeente in stand te houden en te laten toenemen.
3. Hiervoor worden heldere, praktische regels en richtlijnen gehanteerd.
4. In de komende beleidsperiode worden routes langs (potentieel) beschermwaardige bomen verder ontwikkeld en onder de aandacht gebracht.
5. Een boom komt in aanmerking voor aanwijzing als **beschermwaardige boom** als hij voldoet aan ten minste 1 van de volgende randvoorwaarden:
 - Leeftijd hoger dan 40 jaar.
 - Toekomstverwachting van minimaal 10 jaar.
 - De boom is bijzonder vanwege beeldbepalendheid, zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie, ecologische waarde, cultuurhistorische waarde of heeft een bijzondere vermelding.
6. Een boom wordt aangewezen als **potentieel beschermwaardige boom** als hij is aangeplant vanwege vanuit herplantplicht of wanneer hij voldoet aan de volgende randvoorwaarden:
 - Leeftijd hoger dan 30 jaar.
 - Toekomstverwachting van minimaal 10 jaar.
 - Groeiplaats geschikt voor de komende 20 jaar.
 - De boom is bijzonder vanwege beeldbepalendheid, zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie, ecologische waarde of cultuurhistorische waarde.

Potentieel beschermwaardige gewone peer, Alphen aan den Rijn

Deel III: Beschermwaardige bomen in de praktijk

Het bestand met daarin de (potentieel) beschermwaardige bomen wordt op een digitale kaart vermeld. Dit bestand is gekoppeld aan regels en afspraken over deze bomen, zie Arcgis (<https://arcg.is/0ubGDC>).

Gemeente Alphen aan den Rijn hanteert een zeer terughoudend beleid voor de kap van (potentieel) beschermwaardige bomen. Voor alle beschermwaardige bomen in de gemeente geldt een kapvergunningsplicht en voor potentieel beschermwaardige bomen geldt een meldplicht. Na de kap van een beschermwaardige boom moet minimaal de monetaire (geldelijke) waarde worden gecompenseerd. Dit kan door aanplant van een nieuwe boom, door een bedrag te storten in het bomenfonds of een combinatie van beide.

Indien een beschermwaardige boom zonder kapvergunning wordt gekapt of beschadigd zal een boete worden opgelegd. Ook wordt een boete opgelegd als niet voldoende aan de zorgplicht is voldaan, er sprake is van fatale verminking of opzettelijk toedoen waardoor de boom is afgestorven.

Het beheer en onderhoud van (potentieel) beschermwaardige bomen is kostbaarder dan dat van andere bomen. De ambitie van het nieuwe beleid voor deze bomen is hoog en behelst dus een hoogwaardig beheer en onderhoudsniveau dat zowel voor gemeentelijke als particuliere (potentieel) beschermwaardige bomen geldt.

Om het in dit beleid voorgestelde ambitieniveau te kunnen realiseren is een financieel voorstel uitgewerkt. Hierdoor kunnen de gemeentelijke en particuliere (potentieel) beschermwaardige bomen kwalitatief worden beheerd, onderhouden en in de toekomst kwalitatief worden behouden.

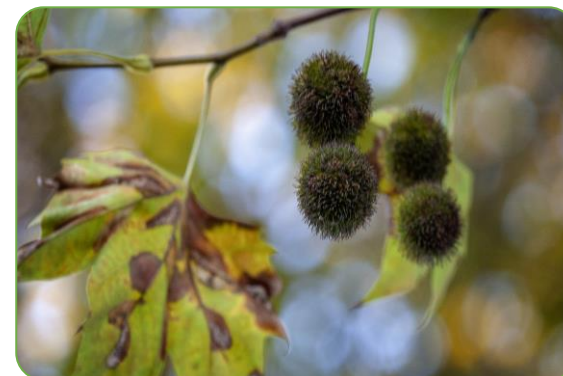
In het nieuw in te stellen bomenfonds worden beschikbaar gestelde budgetten, inkomsten van onder andere boetes en overige inkomsten gestort. Het budget van dit fonds wordt altijd aangewend ten gunste van de bomen.

Wat gaat de gemeente de komende 10 jaar doen?

7. Alle inwoners van Gemeente Alphen aan den Rijn krijgen het gehele jaar door de mogelijkheid om (potentieel) beschermwaardige bomen aan te melden.
8. Het bestand (potentieel) beschermwaardige bomen wordt jaarlijks gecontroleerd en geactualiseerd.
9. Alle beschermwaardige bomen in Gemeente Alphen aan den Rijn zijn kapvergunningsplichtig.
10. Voor het kappen van potentieel beschermwaardige bomen geldt een meldplicht.
11. In beginsel geldt voor iedere gekapte beschermwaardige boom een herplantplicht en/of een financiële compensatieplicht. Particuliere eigenaren zijn hiervan vrijgesteld.
12. De compensatiebedragen hangen af van de eigenaar, de mogelijkheden voor herplant en de situatie waarin een boom verloren gaat.
13. De gemeente herplant of compenseert ook haar potentieel beschermwaardige bomen.
14. Bij onrechtmatige kap wordt een boete opgelegd van maximaal 25% van de totale monetaire waarde. Het minimale boetebedrag is € 2.500,-. Een uitzondering hierop vormen de potentieel beschermwaardige particuliere bomen.
15. Het beheer en onderhoud van (potentieel) beschermwaardige bomen in Gemeente Alphen aan den Rijn wordt uitgevoerd op uitgebreid/top.
16. Gemeente Alphen aan den Rijn voorziet in een bomenfonds voor:
 - Het in standhouden van de gemeentelijke (potentieel) beschermwaardige bomen.
 - Financiële en reguliere ondersteuning bieden aan particuliere eigenaren van (potentieel) beschermwaardige bomen.
 - Groeiplaatsverbetering bij (potentieel) beschermwaardige bomen.
 - Aanplant van nieuwe (potentieel) beschermwaardige bomen.

Herfstkleur van de moerascipres

Vruchten van de plataan

Deel IV: Gemeentelijke processen omtrent (potentieel) beschermwaardige bomen

Zorgplicht, beschermwaardige bomen in projecten en juridische borging.

Om (potentieel) beschermwaardige bomen op een kwalitatieve manier in stand te houden is het nodig goede afspraken te maken. Zo moeten er afspraken komen over de rechten en plichten die eigenaren hebben die verband houden met deze bomen. Maar ook hoe wij willen omgaan met deze bomen tijdens werkzaamheden, welke aandacht deze bomen krijgen bij het onderhoud en met welke ambitie Gemeente Alphen aan den Rijn dit bomenbestand wil beheren nu en in de toekomst.

Er geldt sowieso een zorgplicht voor bomen. Hierin is geregeld dat boomeigenaren er zorg voor moeten dragen dat anderen geen schade of overmatige last ondervinden van hun bomen. Door bomen periodiek te controleren kan worden voorkomen dat er sprake is van aansprakelijkheid bij (letsel)schade. Periodieke controle bij deze veelal oudere bomen is dus verstandig.

Bij ruimtelijke plannen waarbij er bomen moeten worden gekapt, wordt door Gemeente Alphen aan den Rijn een BEA geëist (Bomen Effecten Rapportage). Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt of de ontwikkeling ten koste gaat van de (potentieel) beschermwaardige bomen. Er kunnen randvoorwaarden worden geformuleerd voor duurzame inpassingen van de (potentieel) beschermwaardige bomen. Of er kan een verplantbaarheidsonderzoek worden uitgevoerd. Tijdens werkzaamheden rond deze bomen moet een European Tree Technician aanwezig zijn.

Tijdens de kapvergunningsprocedure of meldplichtsprocedure wordt nagegaan of er bestuurlijke goedkeuring kan worden gegeven voor de kap van een (potentieel) beschermwaardige boom.

In de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening APV. In artikel 4.10, 4.11 en 4.12 zijn de juridische onderdelen voor dit nieuwe beleid vastgelegd.

Communicatie

Het nieuwe beleid is participatief tot stand gebracht. 1490 inwoners van de gemeente deden mee door de enquête in te vullen. Ook werden twee informatieavonden georganiseerd waarop belangstellenden of boomeigenaren werden gehoord en geïnformeerd. Alle input is verwerkt in het nieuwe beleid. Een nieuw beleid met en door de inwoners van de gemeente. Ook het in 2018 opgerichte Bomenpanel Alphen aan den Rijn heeft zeer actief bijgedragen bij het tot stand komen van de enquête, de rapportage en de besluitvorming. Zij heeft bij de besluitvorming haar eigen advies kunnen aanbieden aan het bestuur. Met de inzet van zeer eigentijdse communicatiemiddelen, de enquête, informatieavonden en passie van alle betrokkenen inwoners ligt er een gedragen nieuw beleid voor de (potentieel) beschermwaardige bomen.

Hartjesboom bij het gemeentehuis te Alphen aan den Rijn